

Anul editorial 1986 pentru biblioteca de teatru

DRAMATURGIE

Mihai Beniuc : Horea, Editura Cartea românească. După un sfert de secol de la succesul comediei *În valea cucului*, prețuitul poet are din nou nostalgia rampelor. În tonalitate baladescă, el privește drama moșilor din iarna lui 1784, nesfiindu-se să adauge elemente surprinzătoare la biografia, și așa fabuloasă, a lui Horea. Bunăoară, în fața împăratului, Horea numește precis izvorul unui citat folosit de augustul interlocutor : Goethe !

Dimitrie Bolintineanu : Opere, vol. 7 și 8. Teatru, Editura Minerva. Nereeditate niciodată de la apariția lor, din 1867—1869, cele zece drame istorice ale poetului sînt cuprinse în ediția critică îngrijită de Teodor Vărgolici. Comparatistul Al. Ciorănescu a numit exact calitățile acestei dramaturgii : „În general, dramele istorice ale lui Bolintineanu sînt un fel de legende dramatizate, de balade în genul acelorora care au fost pentru înșprăția lui o adevărată specialitate” : *Mihai Viteazul condamnat la moarte, Ștefan vodă cel Berbant, Alexandru Lăpușneanu, Dupe bătația de la Călugăreni, Ștefan Gheorghevodă sau Voi face doamnei tele ce ai făcut tu Jupineei mele, Mărirea și uciderea lui Mihai Viteazul, Despot-Vodă, Mihnea-Vodă care-și taie boierii, Postelnicul Constantin Cantacozen, Brincovenii și Cantacozenii.*

Mircea Radu Iacoban : Noaptea, Editura Eminescu. Într-o selecție propusă de autor, apar în seria „Teatru comentat” piese reprezentative, elaborate între anii 1970—1985 : *Noaptea, Simbătă la Veritas, Omul din baie, Stress, Hardughia, Ceața (Cabana), Reduta și șoarecii.* O substanțială „Scrisoare către autor”, semnată de Valentin Ilvestru, prefățează ediția. „...scriitorul e în fond un observator satiric serios și îngîndurat al compromisiunilor ce întunecă idealul, provocînd debusolări morale și eșuări dramatice”.

Teodor Mazilu : Acești nebuni fățarnici, Editura Eminescu. Convins că „Șansa de a cunoaște lumea lui Mazilu e șansa de a ne cunoaște mai bine pe noi înșine”, îngrijitorul ediției, Victor Parhon, adună, în seria *Teatru comentat* a Editurii Eminescu, creația dramaturgică a acestui important comediograf al teatrului nostru de azi.

Theodor Mănescu : Politica, Editura Eminescu. Apărută de asemenea în prestigioasa colecție de *Teatru comentat*, selecția este grăitoare pentru năzuința dramaturgului de a exprima „problematika adevărului ca proces deschis” (C. Măciucă). Sumarul conține piesele *Excursia, Noaptea pe asfalt, Mîngîierea, Politica I și II (Dialectica sau Trestia gînditoare).*

Constantin Negruzzi : Opere 3. Teatru, Editura Minerva. După ce, în primele două volume ale ediției, Liviu Leonte inclusese cîteva texte dramatice mai cunoscute, el reunește acum întregul fond de edite și inedite. „Teatrul lui Negruzzi ? Într-un anume sens și al lui, cu toate că e alcătuit din adaptări și traduceri. Al literaturii și culturii române cu siguranță, fiindcă a contribuit la mlădieirea limbii literare și artistice, la familiarizarea publicului cu autori ca Hugo și Molière, la constituirea și consolidarea repertoriului național” (L. Leonte).

Mihail Sadoveanu : Preocupări de teatru, Editura Junimea. Sînt binevenite aceste pagini prin care genialul povestitor ni se descoperă ca un pasionat om al scenei. Directorul Naționalului ieșean din 1910 pînă în 1919, venerat de tinerii actori deveniți, prin ani, clasici ai scenei moldave, inițiatorul elegantei reviste *Teatrul* (1912), a fost un înțelept reformator și un suav dramaturg. A scris teatru cu discreție, în răzburile îngăduite de prozator. Atmosfera piesei de salon a epocii e suverană : *Domnul Popovici, De ziua mamei, Un mic incident, Ziua Dochiei, Zile vesele după război.*

Un grupaj de articole, interviuri, documente întregesc portretul omului de teatru Sadoveanu.

Dan Văiteanu : Viața ca fapt divers, Editura Eminescu. Alături de piesa care dă titlul volumului apărut în colecția *Rampa* a Editurii Eminescu, autorul tipărește și drama *Un accident bizar*, în care propune o meditație pe tema răspunderii în viață. Textul a prilejuit un meritoriu spectacol pe scena piteșteană.

Al. Voitin : Dezbateri dramatice, Editura Eminescu. În seria *Teatru comentat* a Editurii Eminescu, volumul regretatului dramaturg reunește „procesele istorice”, oferind soluții scenice insolite și ipoteze documentare care luminează drumuri mai puțin bătute în trecutul investigat. Inedită este reconstituirea judiciară pentru

scenă **Aur** și **cianură**, inspirată dintr-un caz real.

Teatru românesc inedit din secolul al XIX-lea. Editura **Minerva**. Al cincilea volum al seriei **Documente și manuscrise literare**, coordonată de Paul Cornea, conține ceea ce G. Călinescu ar numi „dramaturgie mărunță” de la mijlocul veacului trecut. Sint actualizați, în arhiva istoriei literare, I. L. Bujoreanu, Costache Caragiali, Iorgu Caragiali, Alecu Donici, Ion Heliade Rădulescu, Matei Millo, cu toții lucrind eroic, sub apăsarea unor modele străine, dar animați de nobilul avânt de a crea un repertoriu autohton.

O antologie a dramei istorice românești. Perioada contemporană. De **Ion Zamfirescu**, Editura **Eminescu**. Cuprinzătorul sumar certifică valoarea și abundența piesei istorice, azi, la noi. O preocupare creatoare în sfera căreia se înfălesc dramaturgi ca V. Anania, Paul Anghel, Mircea Bradu, Paul Everac, Mihnea Gheorghiu, Horia Lovinescu, D. R. Popescu, Al. Sever, I. D. Sîrbu, Marin Sorescu, Dan Tărchilă, Al. Voitin.

★

Mihail Bulgakov : Teatru. Editura **Univers**. În tălmăcirea Mariei Dinescu apar, din opera marelui scriitor sovietic, piesele **Zilele Turbinilor**, **Casa Zoikăi**, **Insula purpurie**, **Fuga**, **Cabala fariseilor** (Mollère), **Adam și Eva**, **Jourdain cel scrîntit**, **Ivan Vasilievici**, **Ultimele zile** (Pușkin), **Don Quijote**.

„Bulgakov este, poate, cel mai strălucit reprezentant al tehnicii dramaturgice. Talentul lui de a conduce intriga, de a ține sala încordată în tot timpul spectacolului, de a înfățișa personajele în mișcare, de a călăuzi publicul spre ideea pe care vrea s-o sublinieze este cu totul excepțional” (Nemirovici-Dancenko).

Goethe : Opere, vol. 2 și 3. **Teatru**. Editura **Univers**. În colecția de clasici ai literaturii universale a Editurii **Univers**, Sevilla Răducanu și Jean Livescu îngrădesc cuprinzătoarea secțiune a dramaturgiei goetheene: **Dragoste cu toane**, **Toată lumea e de vină**, **Götz von Berlichingen**, **Prometeu**, **Peter Brey**, **Zei, eroi și Wieland**, **Clavigo**, **Stella**, **Frate și soră**, **Prosperina**, **Pescărița**, **Ifigenia în Taurida**, **Egmont**, **Pandora**, **Torquato Tasso**, **Marele Cophta**. Urmează, desigur, **Faust**. Eventual, în ambele traduceri — aceea a lui Lucian Blaga și aceea a lui Ștefan Aug. Doinaș...

Slawomir Mrozek : Teatru. Editura **Univers**. În selecția și traducerea lui Stan Velea, cunoaștem dramaturgia acestui scri-

itor care sondează absurdul conformismului: **În largul mării**, **Strip-tease**, **Curcanul**, **Tango**, **Cvartetul**, **Casa de pe graniță**, **Testarium**, **Pe jos**, **O zi de vară**.

TEATROLOGIE, PUBLICISTICĂ TEATRALĂ, MEMORIALISTICĂ

Mihai Apostol : Iorgu Caragiale (1826—1894), Editura **Meridiane**. Despre „copilul teribil” al ilustrei familii, doar G. Călinescu dăduse pagini substanțiale. Viața lui Costache Caragiale se bucurase de atenția lui Xenofon Diacu și a lui Florin Tornea. Luca, tatăl dramaturgului, a avut prea sumare relații cu teatrul.

Meritul monografiei lui M. Apostol stă, mai ales, în partea documentară a sumarului. Se dau cuprinsul manuscriselor lui Iorgu din fondul academic, repertoriul acestuia și un pachet de documente relative la viața actorului.

N. Carandino : Teatrul așa cum l-am văzut. Editura **Eminescu**. Ediție îngrijită, prefață și note de Daniela Gheorghe. Din întinsa activitate publicistică a distinsului critic dramatic, sumarul cărții reține cronici la spectacole, portrete ale oamenilor de teatru, varii pagini despre viața sub reflectoare din deceniul 1935—1945. Informat, sagace, pasionat de subiect, N. Carandino a dat „marea și mica bătaie teatrală” a tinereții în vremea celui de-al doilea clasicism al scenei noastre. Fapt resimțit deplin în paginile volumului apărut în colecția „Masca”.

Petru Comarnescu : O'Neill și renașterea tragediei, Editura **Dacia**. Eminentul traducător al lui O'Neill în românește, care a purtat cu marea scriitor o întinsă corespondență (în parte tipărită), plănua un întins studiu asupra operei căreia i se devotase. Manuscrisul eseului, neterminat, este publicat de Mircea Filip. O substanțială prefață a lui Dan Grigorescu stabilește „afinitățile electice” dintre dramaturgul american și învățatul tălmăcitor român.

Mihai Dimiu : Teatrul — artă și civicism, Editura **Eminescu**. Din publicistica regrebatului regizor și profesor Mihai Dimiu, se aleg, postum, pagini care ne readuc în memorie o efervescentă personalitate a teatrului nostru. Fervoarea clasicistă, cultul valorilor, vocație pedagogică — iată câteva rare calități ce animă un condei prea devreme frânt.

N. Iorga : Teatru și societate. Editura **Eminescu**. În seria **Thalia**, Gabriela Moldoveanu întrunește articole, medalioane,

A. Davila — inedit

cuvântări, capitele de istorie literară, cuvântări parlamentare — toate întregind imaginea omului de teatru Iorga. A debutat în publicistica scenei la 19 ani, apărînd drama lui Caragiale, *Năpasta*. A scris despre teatru pînă în preziua morții, exact o jumătate de veac. Titlul antologiei e fericit ales. Într-adevăr, N. Iorga vedea în teatru un puternic factor de educație civică și nu-l concepea decît slujind înaltele idealuri ale umanității.

Constantin Măciucă : Motive și structuri dramatice. Editura Eminescu. Critic și teoretician al teatrului, autorul adună între copertile noii sale cărți eseuri despre dramaturgia Romulus Guga, Theodor Mănescu, Mircea Bradu, precum și glose pe marginea structurii artistice a dramei poetice. O incursiune în istoria vie a teatrului nostru prilejuiește fine meditații privind contribuția politicii repertoriale a teatrului la dezvoltarea dramaturgiei.

Ioana Mărgineanu : Teatrul și artele poetice. Editura Univers. Urmărind geneza și evoluția gândirii teatrale de la origini pînă azi, autoarea vede în teatru o artă de sinteză, cu un limbaj specific. Ea disociază, din perspectivă istorică, curentele de idei, dar mai ales accentuează contribuția personalității la definirea poeziei teatrale.

Gaby Michailescu : Vagonul de turneu, Însemnările unui impresar, Editura Meridiane. În maniera reporterului de altădată, nostalgie și vindicativ, făcînd exces de culoare și plătînd greu făcînd metaforei fastidioase, se povestesc întâmplări cu actori celebri. Din păcate, fantezia e în dezacord cu documentul. În niște povestiri avîndu-l pe personaj pe Eminescu, dialogul e imposibil, genialul adolescent trăitor în mira scenei se arată, după voia autorului, nastratinesc!

Marian Popescu : Chei pentru labirint, Editura Cartea românească. Convins că „opera dramaturgilor români oferă chei pentru ieșirea spre lumină, în aer liber, din propriul lor labirint sufletesc, unor personaje deosebit de originale”, tînărul critic întreprinde, în cartea sa de debut, analiza scrierilor scenice ale lui Marin Sorescu și D. R. Popescu.

Antoaneta Tănăsescu : Destin teatral — Aurel Baranga. Editura Eminescu. În căutarea „formulei” Baranga și a întegrării ei în tradiția și contemporaneitatea comediei românești, autoarea analizează tipologia și conflictele dramaturgiei acestui reputat comediograf. Un studiu remarcabil, demn de colecția *Masca* a Editurii Eminescu.

Leotor

De la 5 aprilie 1915 și pînă la 19 octombrie 1929, ziua sfîrșitului, așteptată ca o izbăvire, A. Davila, clasic al dramaturgiei noastre istorice, fost în două rînduri director general al teatrelor, întemeietorul celebrei companii ce i-a purtat numele, a privit lumea dintr-un fotoliu pe rotile.

Își diota corespondența, cu greu, actorului V. Romano sau lui I. Massoff, secretari benevoli. Aplica apoi cu mîna sovăitoare parafa A. Davila. Alături, pe un suport de lemn, cartea pe care o citea. Mai mult cu privirea și-a putut revizui de trei ori capodopera, **Vlaicu-Vodă**, pentru edițiile din 1921, 1925, 1929.

La secțiunea corespondenței purtate în acest interval (1915—1929), secțiune ilustrată în volumul lui Marin Manu Bădescu — **Alexandru Davila. Corespondență inedită**, Editura Dacia, 1973 — adăugăm o scrisoare inedită, provenită din colecția actorului Aristide Demetriad. Marele interpret al lui Vlaicu îi scrisese, la sfînele lui octombrie 1923, din Alba Iulia, unde se afla în turneu. Primește răspunsul poștal pe adresa Teatrului Național din București, în 5 noiembrie 1923:

„Dragă Aristică. Voiam să-ți adresez o scrisoare deschisă, dar nu mă rabdă inima să aștept pînă atunci ca să-ți spun cîteva din cîte îmi umflă sufletul de bucurie. Am primit cartea d-tale poștală datată din Alba Iulia crăiască. Am primit și una de la Mia Niculescu¹, tot de acolo. M-a mișcat adînc amintirea voastră.

Am citit în Rampa că te duci la Viena să dai trei reprezentații: ai juca **Hamlet**, **Taifun** și **Vlaicu-Vodă**². Cred că vei lua pe Mia cu d-ta, căci mai bună Ofelie și mai bună Ancă n-ai găsi.

Să nu credeți că eu nu m-am gîndit la voi; și-am trimis — și, probabil, Bateria³ și l-a remis — un exemplar al traducerii **Regelui Lear**, însoțit de un bilețel unde te povățuiam, pînă la însușirea rolului **Regelui Lear** (rol care cu ajutorul lui Machauer⁴, și se va potrivi de minune), să joci pe **acala** al lui Kent. Cînd vei lua rolul lui Lear⁵, să ceri Direcției pe Mia Niculescu în rolul Cordeliei. Lasă că ar fi o Cordelia ideală, dar vă și potriviți amîndoi de minune.

Iaca distribuția visată de mine și pe care am rugat pe d. Valjean⁶ s-o facă: **Regele Lear** — d. Ar. Demetriade, **Gloster** — d. Bulfinski, **Edgar** — d. Atanasescu, **Bufonul** — d. V. Romano, **Cordelia** — d-ra M. Niculescu.